

Examenul național de bacalaureat 2021

Proba E. c)

Istorie

Varianta 2

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar, educator-puericultor; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÉTEL

(30 punct)

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrásokat:

A. „A XIX. század negyedik és ötödik évtizedében a különböző moldvai (Moldova), havaslalföldi (Țara Românească) és erdélyi (Transilvania) forradalmi társaságok és szervezetek megpróbálták konkrét megoldásokat javasolni a román nemzet alapvető problémáinak orvosolására [...]. Fokozatosan általánossá vált az a meggyőződés, hogy ezeknek az egyetlen megoldási módja [...] a forradalmi megmozdulás taktikája. Az értelmiségiek közlekedésével a Kárpátok (Carpați) mindkét oldalán a nemzet általános problémái beivódtak a köztudatba. Következésképp az 1848. év [...] tavaszán a román vezető réteg ideológiailag fel volt készülve, hogy elkezdjen egy általános nemzeti és társadalmi felszabadítási akciót. [...] Annak ellenére, hogy az 1848-1849-es forradalom az egész román nemzet mozgalma volt, az egyes tartományok sajátos körülményei miatt a forradalomak nem törhetett ki egy időben, [...] és a lezajlása sem volt azonos.

Mihail Sturdza uralkodó személyi rendszere és Oroszország szomszédsága nem kedvezett egy általános felkelés kirobbanásának Moldvában. A forradalom 1848. március 27-én egy meglehetősen szerény gyűléssel kezdődött Jászvásáron (Iași). [...] A dokumentum a *Moldva nemeseinek és előljáróinak kérés-kiáltványa (Petiția proclamațiune a boierilor și notabililor Moldovei)* címet kapta, a dokumentum véglegesítésében fontos szerepe volt Vasile Alecsandri költőnek.“

(I. A. Pop, I. Bolovan, *Istoria României*)

B. „A március végi moldvai eseményektől eltérően Havaslalföldön a szó szoros értelmében forradalom zajlott, amely majdnem három hónapig tartott, belpolitikai téren győztesnek bizonyult, és végül csak az idegen hadsereg beavatkozása vezetett a bukásához. [...] 1848. június 9-én a felkelés Islazon robbant ki [...], megalakult az első forradalmi kormány [...]. Itt adják ki a forradalom legfontosabb dokumentumát [...], az *Islazi Kiáltványt (Proclamația de Izlaz)* [...].

Néhány fontos előírás az állam működésének átszervezését célozta meg: gyökeresen megváltoztatott uralkodói hatáskör bevezetése, «a társadalom minden rendjéből öt évre megválasztott felelős uralkodóval» [...] miniszteri felelősségvállalás, a közigazgatás modernizálása [...]. Az állampolgári jogok és köteleességek terén előírta a kiváltságok és rangok megszüntetését, egyenlőséget a politikai jogokban, közteherviselést, cenzúra eltörlését, gyülekezési és szólásszabadságot [...]. Kiemelt jelentőséggel bírt [...] a kalákás parasztok egyenjogúsítása és földhöz juttatása kártérítés fizetésével. Ez egy olyan előírás volt, [...] amely a forradalom egyik legjelentősebb problémáját célozta meg, az agrárkérdést, amelynek a megoldásától nagymértékben függött az, hogy a parasztokat a forradalom oldalára állítsák, és bizonyos értelemben a forradalom kimenetele is.

(N. Isar, *Istoria modernă a românilor: 1774/1784-1918*)

Válaszoljon a források alapján az alábbi követelményekre:

1. Nevezze meg **A** forrásban megjelenő uralkodót! **2 pont**
2. Írjon ki a **B** forrásból egy, az agrárproblémára vonatkozó információt! **2 pont**
3. Nevezzen meg két olyan történelmi térséget, amelyek az **A** és a **B** forrásban is előfordulnak! **6 pont**
4. Írja ki a vizsgalapra annak a forrásnak a betűjelét, amely azt támasztja alá, hogy a forradalmi program tartalmaz az uralkodói hatáskör átszervezésére vonatkozó előírásokat! **3 pont**
5. Írjon ki a vizsgalapra az **A.** forrásból két olyan információt, amelyek között ok-okozati összefüggés van, és emelje mindkét információ szerepét (*ok, illetve okozat*)! **7 pont**
6. Mutasson be két olyan történelmi eseményt, amelyet Románia (România) bonyolított le a nemzetközi kapcsolatok terén, a XIX. század nyolcadik-kilencedik évtizede folyamán! **6 pont**
7. Határozzon meg egy hasonlóságot két olyan politikai akció között, amelyben résztvettek a románok 1918-ban! **4 pont**

II. TÉTEL

(30 punct)

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrást:

„Annak érdekében, hogy nyomatékosá tegye az első kommunista kormány hatalomra jutását, 1948. március 6-án kiadták a Román Népköztársaság (Republica Populară Română) Alkotmányát, amelyet 1948. április 13-án egyhangúlag fogadott el a Nagy Nemzetgyűlés (Marea Adunare Națională). Az Alkotmány előírta, hogy «minden államhatalom a néptől származik, és a nép birtokolja» a Nagy Nemzetgyűlésen és a néptanácsokon keresztül. A Nagy Nemzetgyűlés volt «az államhatalom legfelsőbb szerve», törvényeket adott ki, hadat üzent, és békét kötött. A Prezídium/Elnökség (Prezidiul) és a Minisztertanács (Consiliul de Miniștri) kizárólag a Nagy Nemzetgyűlésnek tartozott felelősséggel. [...]

A Nagy Nemzetgyűlés első jelentős határozata az ipar, a közlekedés, a biztosítási- és bankrendszer államosítása volt 1948. június 11-én. Az államosítást időben előkészítették azzal a céllal, hogy megfosszák a politikai ellenzéket a gazdasági támogatástól és főként azért, hogy a gazdasági erőforrásokat a Román Kommunista Párt (Partidul Comunist Român) kezében összpontosítsák. Még az Iparügyi Minisztérium fölötti ellenőrzés átvétele után, 1945 decemberétől, a gazdasági újjáépítési bizottságokon és a vállalatok koncentrációjának számbavétele után, a Román Kommunista Párt igyekezett teljes képet kapni a román gazdaság állapotáról. Mi több, már 1946. december 28-tól [...] államosították a Román Nemzeti Bankot (Banca Națională a României), ezzel az állam átvette az összes nemzeti hitelintézet fölötti tulajdonjogot és közvetlen ellenőrzést. [...]

1948 augusztusában a tanügy is sorra került. Bezártak minden olyan iskolát, amelyet az egyházak igazgattak vagy idegen állam tulajdonában voltak. [...] Az oktatási intézmények radikális reformja egyúttal a tantestületek, főként az egyetemiak alapos tisztogatását is jelentette. Az 1948. évvel kezdődően értelmiségiek százait, főként a humán tudományterületek szakembereit távolították el a tanügyből, hogy később kirakatpercek sorozatát rendezzék ellenük.”

(I. A. Pop, I. Bolovan, *Marea istorie ilustrată a României și a Republicii Moldova*)

A forrásból kiindulva válaszoljanak az alábbi követelményekre:

1. Nevezze meg a forrásban említett politikai alakulatot! **2 pont**
2. Pontosítsa a századot, amelyre az adott forrás vonatkozik! **2 pont**
3. Nevezze meg a forrás alapján Románia alaptörvényét és ennek egy előírását! **6 pont**
4. Nevezzen meg a forrás alapján két információt a tanügyre vonatkozóan! **6 pont**
5. Fejtse ki véleményét az adott forrásból kiindulva a gazdaság területén 1945–1948 között foganatosított intézkedésekkel kapcsolatosan, és támassza alá a fenti forrásból vett két információval! **10 pont**
6. Érveljen egy megfelelő történelmi ténnyel azon kijelentés mellett, miszerint egy 1990–2000 között Romániában használt politikai gyakorlatnak demokratikus jellege volt. (Pontot ér a megfelelő történelmi tény bemutatása, valamint az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata.) **4 pont**

III. TÉTEL

(30 punct)

Írjon egy megközelítőleg két oldalas esszét a középkori és újkor eleji román térségről, figyelembe véve a következőket:

- nevezzen meg két olyan eseményt, amelyben a románok részt vettek a XIV. század második felének és a XV. század első felének nemzetközi kapcsolataiban;
- nevezze meg a románok nemzetközi kapcsolatokban való részvételének két következményét a XV. század második feléből;
- nevezze meg a Kárpátokon kívüli román térség egy központi intézményét, és mutasson be egy történelmi eseményt, amellyel a románok részt vettek a XVI–XVII. századok nemzetközi kapcsolataiban;
- fejtse ki véleményét a Kárpátoktól keletre lévő román térség egy központi intézményével kapcsolatosan a XVIII. században, és támassza ezt alá egy történelmi érveléssel!

Figyelem! Pontot ér a megfelelő történelmi nyelvezet használata, az esszé felépítése, az ok-okozati összefüggések kiemelése, a történelmi érv kidolgozása (megfelelő történelmi tény bemutatása, az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata), a történelmi események megfelelő időrendi/logikai sorrendjének, valamint a terjedelmi követelményeknek a betartása is.